

modo di vedere i fatti che rende quest'opera preziosa non soltanto per l'etnologo o l'antropologo, ma anche per il geografo, il linguista, il demografo fino allo storico più classico. Da affermata antropologa e ricercatrice in campo etnologico l'autrice non si sofferma soltanto sulla mera descrizione dei fatti, ma tenta in ogni passaggio di compiere quel passo oltre in cui sviluppare la riflessione su quale tipo di messaggio venga effettivamente trasmesso all'utente, in questo caso il lettore. Alla fine si potrebbe concludere che il lettore ricava l'idea che le tenebre che danno il titolo all'opera sono anche le tenebre dei popoli con le quali l'Austria-Ungheria cercava di appiattare la coscienza nazionale (ma non solo nazionale) dei vari popoli di cui si componeva il suo vasto impero. L'Istria probabilmente non è stata un esempio isolato, ma sicuramente un esempio tipico. Teorie che sono state fatte proprie anche dai governi successivi a quello asburgico e sono rimaste presenti in Istria, così come in altre parti del dismesso impero, fino al rigurgito nazionalistico degli anni Novanta che ha portato alla dissoluzione della Jugoslavia che, assieme alla Cecoslovacchia – cui è toccata la medesima sorte –, costituivano guardacaso due stati nati proprio sulle ceneri della monarchia danubiana.

Dean Krmac

Barbara Širca: BABETTE: DNEVNIKI BARBARE ŠIRCA, 1849, 1850, 1851.
Žalec, Zavod za kulturo, šport in turizem, 2009, 344 str.

Omenjena knjiga je faksimile izvirmih dnevniških zapisov žalske tržanke Barbare Širca s srede 19. stoletja. Dnevnik so bili najdeni v zapuščini Barbarinega sina Friderika Širce, bolj poznanega kot skladatelja pod psvedonimom Risto Savin. Originalni zapisi so v nemškem jeziku, v knjigi pa je tudi prevod v slovenščino in spremna beseda. Zapisi so vsakodnevni in zajemajo tri leta, 1849, 1850 in 1851. V letu 1851 pa se dnevniški zapisi končajo z 22. novembrom, temu naj bi botrovala nenadna smrt sina Francka.

Poleg zakoncev Barbare in Ernesta so v hiši pri Širčevih živeli še njuni otroci Mimica, Lenca in Francek, Ernestova mati Johana ter dve neporočeni svakinji, Fani in Neti. Vsakdanje življenje Barbare je bilo prepleteno z delom v trgovini, ki je njeni družini predstavljala glavni vir preživetja. V družini se ni počutila zaželeno, predvsem zaradi nenehnih sporov s taščo, k slabšemu razumevanju pa sta prav tako pripomogli svakinji. Zaradi slabih medsebojnih odnosov in vedno večje močeve brezbriznosti se v dnevniških zapisih začne pojavljati Barbarina želja po odhodu oziroma po zapustitvi družine. Njen odhod ni bil pogojen samo s finančnimi sredstvi, ki jih

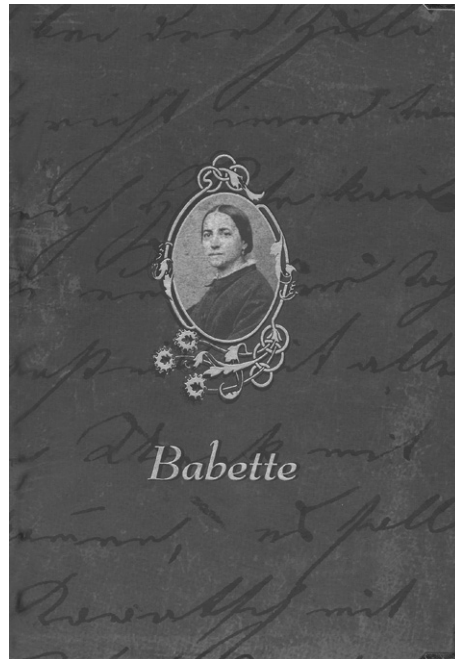
Barbara ni imela, ampak tudi s ponosom in častjo. Na tem mestu ni potrebno posebej razlagati, da je takratna družba na ločitev moža in žene gledala drugače kot danes. In ženska, ki je zapustila moža, je bila v večini primerov deležna javnega zasramovanja.

Življenje Barbare Širca pa vendar ni bilo zgolj polno žalostnih zgodb. V dnevniku vseskozi omenja odhode na ples, ki so bili zelo pomembni del družbenega udejstvovanja. Barbara se je za odhod na ples vedno lepo uredila, ne zgolj zato, da bi bila lepa in urejena, s svojo podobo in vedenjem je namreč predstavljala tudi ugled celotne družine. Kot del javnega udejstvovanja lahko štejemo tudi njene odhode k maši, ki jih skrbno zapisuje. V veri in molitvi med drugim tudi išče uteho za vsakodnevne tegobe.

Čeprav Barbara v dnevniku kar nekajkrat izrazi željo po odhodu, se to nikoli ne zgodi. K temu bi lahko botrovala tudi smrt tašče Johane leta 1857. Morda so se po tem dogodku medsebojni odnosi pri Širčevih izboljšali.

Barbarini dnevniški zapisi sicer ne prikazujejo notranjega sveta kakšne intelektualne osebe, ampak nam podajo podroben opis vsakdanjega življenja osebe, ki si je morda želela samo malce več spoštovanja. In prav takšni so v slovenskem prostoru redki in so eden izmed pomembnih zgodovinskih virov. Še posebej zanimivi so dnevniški zapisi avtoric ženskega spola, saj so v večini primerov le-te pisali moški.

Navsezadnje si lahko postavimo vprašanje, kako objektivni so Barbarini dnevniški zapisi. To pa predvsem zato, ker celotno zgodbo poznamo zgolj z njenega vidika. Če bi poznali še drugo stran zgodbe, da bi dnevnik pisala katera od svakinj, bi se lažje, ali pa morda tudi ne, opredelili, kaj je tisto, kar je resnično in kaj ne. Moramo se zavedati, da so dnevniki nekakšno skrito pribežališče avtorjev in avtoric, kamor so zapisovali tako vsakdanje kot tudi najintimnejše stvari. Iz razumevanja družbenega vzdušja v obdobju v katerem so bili dnevniki pisani, lahko rečemo, da zapisi sovpadajo z družbeno miselnostjo. Skozi anekdote iz njenega življenja se razpira tudi njeno versko, družabno življenje, njeno pasivno beleženje političnih dogodkov, za katere se meščanska ženska ni »brigala«, govori o družabnem življenju v malem trgu in njihovih meščanih, njihovih medsebojnih in medgeneracijskih odno-

sih. Predstavlja okno v svet malomeščanstva, njihovih osebnih odnosov, a tudi zgodovine kraja, kar je bil verjetno tudi prvi vzgib, da je mesto pristopilo k izdaji omenjenega vira. Knjiga je vsekakor pomemben zgodovinski vir za vse preučevalce vsakdanjega življenja, njegova objava kaže na pomembnost, ki jo tudi v slovenskem prostoru počasi dobivajo osebni zapiski posameznikov in posameznic, ki nimajo nobene literarne vrednosti. Branje priporočamo vsem učiteljem zgodovine.

Knjiga, v kateri so Barbarini dnevniški zapisi in branje le-teh, se bo sprva zdelo monotono, neprivlačno, marsikomu mogoče tudi dolgočasno. A konec koncev, ko se med branjem poskušamo vživeti v dogajanje, nas knjiga obdrži med svojimi stranmi vse do zadnje besede.

Mihela Tkavc